

Can Banús

Santa Perpètua de Mogoda

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Crta de Caldes C-59 (08130 - Santa Perpètua de Mogoda)
Emplaçament: Crta B-144 de Mollet a Moià

Coordenades:

Latitud: 41.53932
Longitud: 2.19011
UTM Est (X): 432445
UTM Nord (Y): 4598946

Classificació

Número de fitxa: 08260 - 20
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Renaixement Contemporani Popular
Segle: XIII-XVI
Any: 1202
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Observacions protecció: Bé catalogat
Número inventari: si, IPA, n. 28009
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Pública
Titular: INCASOL i Generalitat de Catalunya
Autoria de la fitxa: Goretti Vila i Fàbregas
Data de registre de la fitxa: dt., 03/03/2009 - 01:00

Descripció

La masia de Can Banús es troba situada al costat de la carretera C-59 a Caldes, prop de l'autopista Ap-7, rodejada de camps de conreu a la seva vessant est.

És una masia del segle XVI, de planta basilical distribuïda en tres plantes amb coberta a doble vessant. Destaca la finestra gòtica de la part central de l'edifici. La porta d'entrada és adovellada i les finestres tenen una estructura desigual. Una porta d'entrada dona al pati on es troba la masia.

La masia és de tres cossos en planta baixa, planta pis i golfes. Es va edificar en tres fases diferents, l'any 1830 es construeixen les golfes situades sobre la nau central i la nau del costat est. Afectada pel traçat de la carretera C-59 (antiga B-143), s'enderroquen les quadres que hi havia adossades a la vessant oest de l'edifici.

L'estructura de suport està formada per parets de càrrega de còdols i sorra i bigues de fusta. La coberta de teula àrab és a dues aigües a pla planta golfes i d'una aigua a la nau oest. Es troba envoltada d'una tanca de pedra, amb un portal d'accés cobert. A la vessant est hi té annexats diversos cossos auxiliars en condicions ruïnoses.

La façana era originàriament simètrica, respecte el portal d'accés de planta baixa i la finestra gòtica de planta pis, amb una finestra a banda i banda a cada planta. Actualment descompensada per la planta de golfes que puja un pis més sobre la nau central i la nau est, deixant el costat oest un pis més baix. Les parets són de còdols i sorra, arrebossades i pintades de blanc. L'adovellat del portal, les llindes i els ampits de la finestra gòtica són de pedra vista. De la façana destaca el finestral gòtic i el portal adovellat.

És una de les masies més antigues de Santa Perpètua. La seva fisonomia ha sofert moltes transformacions que han desvirtuant la seva tipologia, no obstant això la seva façana principal té una finestra gòtica de gran interès.

Observacions:

Noms anteriors del mas: Mas Bonuç ?

Està fitxat el finestral gòtic (PEPPA).

Foto 2: Autor: Esteve Canyameres. Any: 2003.

Història

Ressenya històrica extreta de CANYAMERES, 2009:

Segle XIII. 1202 es confirma l'existència documental a la zona entremig de la Rovira i Mogoda, de terres i cases propietat de Bernat Bonuç.

1206. Donació d'unes terres de la Milícia del Temple als Morral, esmenta que afronten a ponent amb terres de Pere Bonúç.

1290. Llistat del llòçol. Consta el mas Banús ha de pagar per lloçol a Bernat de Canalies, 1 quartera i mitja d'ordi i un quartà de vi.

Segles XIV-XV. Hi ha documentades notícies discontinües sobre el mas Banús i la família Banús.

1492. Es signaven capítols matrimonials a Terrassa entre Jaume Banús amb Joana Costa.

Mitjan segle XVI. Mas Banús no sempre manté una continuïtat biològica per línia masculina. Tot i això la possibilitat d'heretar el nom de la mare que permet el dret civil català, fa que es mantingui el cognom Banús fins a l'extinció de la línia d'hereus l'any 1866.

1574. Joan Banús signa la concòrdia amb la Cartoixa de Montalegre pel delme anual a pagar.

Segona meitat segle XVI. Expansió territorial del mas Banús amb les primeres agregacions de terres de masos veïns.

1585. Àngela, vídua de Joan Banús, confessa una peça de terra al mas Conill, permutada pel seu marit amb

Gaspar Colomer, alou de la Cartoixa de Montalegre.

Segle XVII. 1604. Antic Banús, prevere beneficiat a la Seu de Barcelona, procurador d'Àngela, confessà en capbreu que tenien per la comanda dels hospitalers i la parròquia de Santa Perpètua peces de terra al lloc dit Les Hortes prop del camí de Santa Perpètua a Mollet.

1605. Àngela Banussa, hereva universal de Joan Banús, el seu pare, confessava en capbreu a fra Enric Joan, comanador de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem per les terres que tenien a Santa Perpètua de Mogoda.

A finals del segle XVII el mas Banús continuava creixent i ja afrontava amb les terres dels Colomer i la riera de Caldes de Montbui.

1683. Jaume Banús, pagès de Santa Perpètua de Mogoda, confessava el mas Banús, alou de la sagristia del monestir de Santa Maria de l'Estany i dels preveres beneficiats sota invocació de Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona.

Segle XVIII. 1703. Es signaven capítols matrimonials a l'escrivania de Sabadell davant el notari Joan Baptista Asbert, entre Jaume Altaió amb Magdalena Banús, filla de Jaume Banús, pagès i hereu del mas Banús de Santa Perpètua de Mogoda, i de Beneta, difunta.

Segle XIX. Primera meitat. Can Banús continua amb la seva expansió territorial amb l'adquisició de terres de ca n'Oller situades a l'esquerra de la riera de Caldes.

1866. Després de la mort de Salvador Banús Guasc comença un plet entre la vídua de segones núpcies i la família Castellvell conegut com a plet la Banussa, que es resolgué favorablement a la família Castellvell de Sentmenat.

1878. La propietat de Can Banús tenia 14 arrendaments de terres i 27 parcers que en total conreaven 48 ha. La masoveria tenia la casa i 20 ha (una vinya d'una quartera, 2 ha de bosc, 10 ha de regadiu i 7 de secà per sembrar).

Segle XX. 1912. No és fins a l'hereu Josep Castellvell i Camp, la seva dona, Carme Costajussà, i els seus fills que s'instal·len a Can Banús.

1927. La família propietària menava 68 de les 80 ha que declaren que tenia en aquell moment la propietat de Can Banús.

L'ACTUR de Gallecs va expropiar tota la finca malgrat la lluita de la vídua de l'hereu, Rosa Roca Guasc, per recuperar-la durant anys.

Bibliografia

CANYAMERES, Esteve (2009). Masos, masies i masoveries. Estudi de l'agricultura de Santa Perpètua de Mogoda i Santiga (segles XI-XX). Edita: Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda. Fitxa 61.

SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA. (2009). Inventari del Patrimoni Cultural Immobile de Catalunya. Santa Perpètua de Mogoda (Vallès Occidental).

